

УДК 316

Аналіз динаміки міжетнічних відносин Закарпаття в контексті русинського руху

Родик Г. Ю., асистент каф. МІ

Фанта М. М., студентка IV курсу каф. МІ

Національний університет «Львівська політехніка»
(вул. С. Бандери, 12, м. Львів, 79013, Україна)

Динаміку міжетнічних відносин Закарпаття видно з порівняння схем, де зміна міжетнічних відносин на кордоні двох лімітрофів, демонструє втрату німцями домінуючого становища [1]. Замість цілісної системи етносів європейського походження, утворюється нова група етносів на чолі з угорцями. Після самоізоляції німців європейська група етносів виглядає як центрально-європейська група, до якої тяжіють русини Закарпаття. Динамічно поліпшується статус словаків. Росіяни залишаються лідерами серед східно-європейської групи, а українці ризикують погіршити свої позиції, орієнтуючись на паритет з німцями. Дослідження даної ситуації було проведено О. Пеліним у роботі «Глобальна політика та російсько-українські відносини», на основі якого було розроблено подані схеми [2].

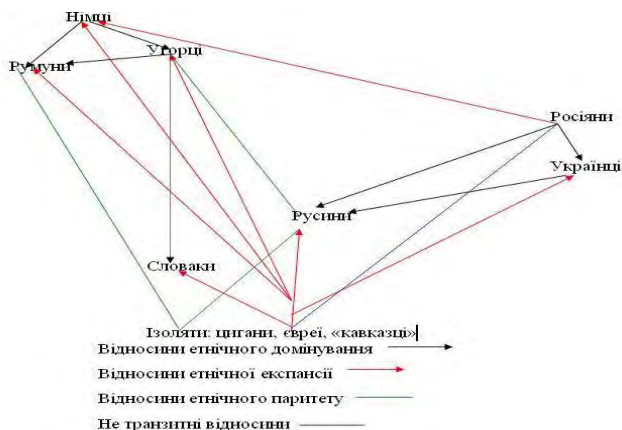

Рис. 1 Модель міжетнічних відносин Закарпаття (1991 р.)

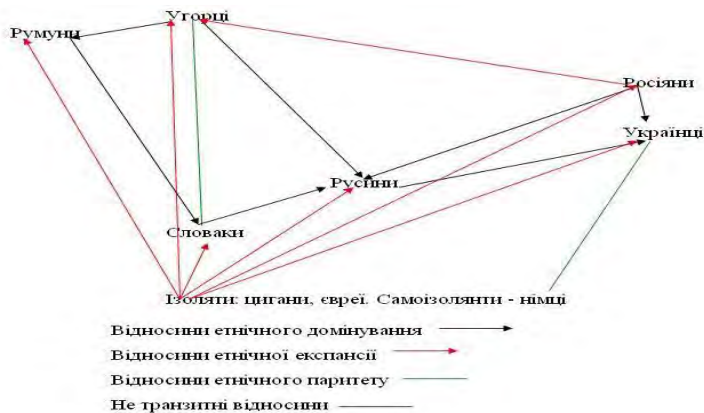

Рис. 2 Модель міжетнічних відносин Закарпаття (2012 р.)

Після проголошення незалежності України русини почали домагатися визнання русинської національності, але зустрілися з протидією з боку української влади. Демократичним і справедливим є не політичний чи культурницький, а правовий підхід до вирішення цього питання. Тому, на основі проведеного SWOT-аналізу можна сказати про основні проблеми і перспективи русинського руху на Закарпатті і можливі шляхи вирішення.

Таблиця 1. SWOT-аналіз «Русинський рух на Закарпатті»

	<i>Позитивний вплив</i>	<i>Негативний вплив</i>
<i>Внутрішнє середовище</i>	<p><i>Strengths (сила)</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. традиціоналізм 2. родинні комунікації 3. різке посилення громадського контролю за регіональною владою 4. посилення регіонального політикуму 5. високу кількість осіб, які ідентифікують себе з русинами на Закарпатті 6. визнання русинів у 22 країнах світу 	<p><i>Weaknesses (слабкість)</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. деструктивна урбанізація 2. відсутність якісної кадрової політики 3. відтік професійних кадрів з держслужб 4. невмілі дії русинських лідерів (декларативність, висунення нереальних гасел, політична заангажованість) 5. брак розгалужених організаційних структур, досвідчених кадрів, припливу свіжих сил 6. відсутність концентрації та координації дій
<i>Зовнішнє середовище</i>	<p><i>Opportunities (можливості)</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. туристична діяльність 2. прикордонна співпраця 3. розгортання в усіх районах науково-освітньої діяльності 4. створення виборчого блоку та входження до обласної й місцевих рад у 2010 році, запровадження реального самоврядування 5. ініціювання законопроекту «Про статус русинів як корінного народу України» 6. активізація боротьби за дотримання державою вітчизняного законодавства та міжнародних зобов'язань щодо прав людини 	<p><i>Threats (небезпеки)</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. значна міграція професійних кадрів – заповнення краю мігрантами, культурно-національні конфлікти 2. погіршення криміногенної ситуації 3. ігнорування русинського питання Українською владою 4. суд над активістом русинського руху о.Сидором 5. системні збої української державної та пропагандистської машини 6. процес українізації краю

В Україні створення русинських організацій збігається з невдоволенням влади, на відміну від країн-проживання русинів, де вони мають підтримку владних структур, за рахунок чого, здійснюється допомога русинським меншинам.

За результатами перепису населення 2001 року, більше 10 тисяч закарпатців самоідентифікувалися русинами. Після цих подій, русинські національно-культурні товариства почали збирати підписи своїх прихильників (близько 150 тисяч). [3]

Завдяки пришвидшенню русинського етногенезу, вони можуть бути спроможні стати національною спільнотою. Враховуючи проведений аналіз, та дослідження питання у цілому можна побудувати можливі шляхи вирішення русинського питання: I – асиміляція русинів в Україні, їхнє перетворення на етнічний релікт; II – русинська національна інтеграція; III – ізоляція (шлях ромів); IV – маргіналізація, коли національні меншини «опускаються на соціальне дно»; V – послідовне та цілеспрямоване обстоювання прав та інтересів, що гарантуються законодавством України, набуття автономного статусу в складі України.

1. Парсонс Т. Система координат действия и общая теория систем действия: культура, личность и место социальных систем // Американская социологическая мысль. - Москва. - 1996.
2. Пелин А. В. Динамика межэтнических отношений Закарпатья 1995 –1998 г.г./А.В.Пелин // Ученые записки Симферопольского гос. Университета, 1999. - №11(50). - С.76-84.
3. Пелин А. В. Z-фактор и возможность профилактики межэтнических конфликтов /А.В.Пелин // Міжетнічні відносини на Закарпатті: стан, тенденції і шляхи поліпшення. Матеріали наук.-практ. конференції 19-20 січня 2001 року. - Ужгород. - С.69-73.